

A Hagenbund magyarjai

Ezzel a címmel rendezett január és március között csoportos vándortárlatot osztrák-magyar együttműködésben a bécsi Collegium Hungaricum. A kiállítás anyagát április 11-től június 27-ig a győri Esterházy-palotában működő Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeumban tekintheti meg a hazai közönség. A Hagenbund vagyis a Hagen Művészegyesület 1900. február 3-án alakult meg Bécsben. Nevét Josef Hagenről, annak a Gumpendorferstrassén lévő vendéglőnek a tulajdonosáról kapta, ahol a tagok rendszeresen találkoztak. A szervezet legfőbb jellegzetessége a teljes nyitottság volt: csak a művek magas színvonala számított, függetlenül a politikai vagy művészi meggyőződéstől, a vallási vagy nemzetiségi hovatartozástól. Amíg az első világháború előtt az egymást váltó stílusok közül a posztimpresszionizmus és a szecesszió volt a vezető szerep, utána viszont inkább az expresszionizmus meg az úgynevezett új tárgyiasság került előtérbe, de a kubizmus hatása is jelentkezett. Toleráns és liberális volt az egyesület abban is, hogy nőket is felvett, eleinte a levelező tagozatára, 1924-től pedig „rendkívüli” tagokként. Ez azt jelentette, hogy a csoportos tárlatokon egyenrangú félként vehettek részt, csak az előválogató zsűriben nem volt szavazati joguk. Amikor 1938 márciusában a német csapatok bevonultak az osztrák fővárosba, a szövetségnek épp a demokratikus volta lett a veszte: rögtön feloszlatták. A tagok egy része külföldre kényszerült, mások koncentrációs táborokban pusztultak el.

A tárlat ötletgazdája, szervezője és rendezője (egyben a kétnyelvű katalógus szerkesztője is), Bajkay Éva művészettörténész a hazai s külföldi köz-, illetve magángyűjteményekből válogatott. Lehetőleg a teljesen ismeretlen vagy csak ritkán látható alkotásokat részesítette előnyben. Végül hat művész hatvan műve mellett kötelezte el magát: Ferenczy Béni, Gergely Tibor, Kövesházi Kalmár Elza, Lesznai Anna, Mayer-Martón György és Simay Imre festményei, egyedi vagy sokszorosított grafikái, plasztikái s érmei szerepelnek vegyesen.

Ferenczy Bényt szobormintázás közben pályatársa és barátja – a bécsi Gerhart Frankl – 1928-as rézkarcáról is megismerhetjük. Ő maga szén- és tusrajzokkal, egy műkö leányakkal és kisbronzok egész sorával van jelen, érmein például a bécsi spanyol lovasiskola 1924-es jeleneteivel, Egon Schiele (1928) és Bartók Béla (1936) arcásával.

Gergely Tibor a harmincas években főként hangszeres és virágos csendéleteket festett, de akad tája facsoporttal és megörökítette a körtvélyesi parkjának

Lesznai Anna: Mesebeli jelenet (1910-es évek) vegyes technika

Kövesházi Kalmár Elza: Gerelyhajító (1920) bronz

Simay Imre: Játszó majmok II. (1900) szénrajz

teraszán ülő Lesznai Annát is. Tollrajzán Cigánymadonna szoptat, lavírozott szén- és tusvázlatán lovak legelnek a pusztán, a távolban pedig szántó paraszt látszik.

Kövesházi Kalmár Elza a tízes évektől bronzba öntötte dúsan redőzött drapériákba burkolt, szecessziós táncosnőit, ezekkel párhuzamosan azonban akadt fából faragott, meztelen változat is. A húszas években a gyermekét magasra tartó anya vagy a gerelyhajító férfi esetében művészetében a sárgarézt került előtérbe.

Ezekkel egyidősek Lesznai Anna részben népiesen naiv, részben szecessziósan díszes vízfestésű képei, a maguk mesejeleneteivel, képzeletbeli állataival és virágaival. Amerikai emigránsként is láttatja magát egy 1941-es vásznán, amint magányosan üldögél New York-i szobájában.

Mayer-Marton György a húszas években készült rézkarcain kerti sörözők és sátoros vásárok, napfényes aratások és esernyős utcai járókelők vagy muzsikáló kamarazenészek váltakoznak. A harmincas években viszont – amint az akvarelljeiről nyomon követhető – a dunai halászat és lóitatás, erdei ösvényen kosarakat cipelő paraszttasszony és falusi baktérház keltette fel művészi érdeklődését. Tervezett fesztivál-reklámfüzeteket és tárlat-plakátokat is a Hagenbund rendezvényeihez.

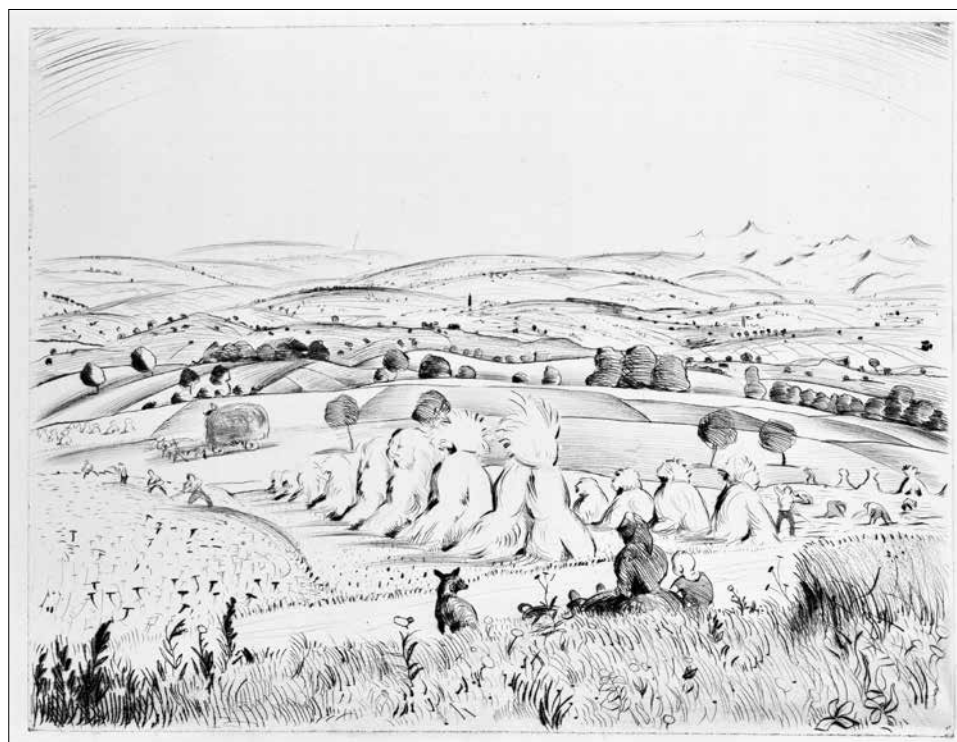
Simay Imre már az 1900/1901-es századfordulón életre szólóan eljegyezte magát az állatábrázolással. Majmokról papírra vetett szénrajz-sorozatán a tükkörrel, pörgettyűvel vagy egymással játszó párok, meg a kölykét ölében tartó majománya akarva-akaratlanul is emberi párhuzamokra emlékeztetik a nézőt. Ezeket a „családi zsánerjeleneteket” az évtized végén patinázott bronz, mázas kerámia vagy szemcsés márvány alapanyagokban is feldolgozta...

Gergely Tibor:
A bécsi Naschmarkt
(1930) tollrajz

Ferenczy Béni: Schiele
halála 10. jubileumára
(1928) bronzérem

Mayer-Marton György:
Aratás
(1920-as évek) rézkarc